

FM: Par spīti ārējai videi apstrādes rūpniecības apjomi pērn saglabājas 2013. gada līmenī

Publicēts: 31.01.2018.

2014. gads Latvijas rūpniecībai ir bijis sarežģīts un pārmaiņām bagāts. Viens no galvenajiem cēloņiem bijis ģeopolitiskais faktors un tā izraisītās sekas, kā ietekmē tieši vai pastarpināti cieta vairākas apstrādes rūpniecības nozares. Rezultātā 2014. gads kopumā Latvijas rūpniecībā ir noslēdzies ar produkcijas apjomu kritumu par 0,9%, salīdzinot ar 2013. gadu.

Analizējot pa nozarēm, ieguves rūpniecība, neskatoties uz īslaicīgajiem izlaides krituma posmiem, kopumā 2014. gadu ir aizvadījusi ar 3,2% pieaugumu salīdzinājumā ar 2013. gadu. Taču elektroenerģija un gāzes apgāde uzrādījusi kritumu 6,6% apmērā, ko noteica zemie nozares ražošanas apjomi pērnā gada pirmajā pusgadā saistībā ar siltajiem laika apstākļiem. Savukārt apstrādes rūpniecībā, kas sastāda trīs ceturtdaļas no kopējās rūpniecības izlaides vērtības, saražotās produkcijas izlaide gada laikā ir samazinājusies par 0,1%, salīdzinot ar 2013. gadu.

Lielāku negatīvo ietekmi uz apstrādes rūpniecības izaugsmi radīja ārējās vides faktori, jo vietējais tirgus bijis visai noturīgs un priekšnosacījumi tā attīstībai bijuši labvēlīgi. Lai arī kopējie apstrādes rūpniecības apjomi gandrīz nemainījās un saglabājās tuvu 2013. gada līmenim, izaugsme dažādās apakšnozarēs bijusi nevienmērīga. Par nozīmīgākajiem aizvadītā gada apstrādes rūpniecības dzinējiem var nosaukt lielākās tās apakšnozares – kokapstrāde, pārtika un mašīnbūve un metālapstrāde.

Kokapstrādes apakšnozare ir viennozīmīgi bijusi galvenā apstrādes rūpniecības vilcēja. Tā ar savu pērnā gada sniegumu spējusi kompensēt vairāku citu apakšnozaru vājos rezultātus un pasargāt apstrādes rūpniecību no vēl lielākas pieauguma tempu krišanās. Lielākā daļa kokapstrādes produkcijas tiek realizēta ārpus Latvijas, bet, tā kā lielākie eksporta tirgi atrodas Rietumeiropā, ģeopolitiskais konflikts un Krievijas ekonomiskā situācijas pasliktināšanās kokapstrādi nav būtiski skārusi. Tā rezultātā 2014. gada laikā kokapstrāde ir uzrādījusi 7,1% pieaugumu. Arī šogad ir gaidāms apjomu kāpums, kas, ņemot vērā pērnā gada augsto sniegumu, tomēr būs mazāks.

Pārtikas produktu ražošanā 2014. gads noslēdzies ar izlaides apjomu palielināšanos par 1,8%, salīdzinot ar 2013. gadu. Svarīgi atzīmēt, ka pērnā gada pirmajā pusē pārtikas nozares pārstāvjiem veicies daudz labāk nekā otrajā pusgadā, kad kopējie nozares apjomi jau uzrādīja izlaides kritumus. Šo tendenču maiņu noteica, pirmkārt, 2014. gada augusta sākumā Krievijas noteiktais atsevišķu pārtikas produktu importa aizliegums un, otrkārt, krasais Krievijas rubļa kursa kritums. Šo faktoru ietekmē kopējais lauksaimniecības un pārtikas preču eksports 2014. gada vienpadsmit mēnešos ir krities par 0,9%. Tieši tāpēc jau pagājušajā gadā pārtikas ražotāji sāka aktīvi apzināt jaunus noieta tirgus un, pēc nozares pārstāvju domām, šo centienu rezultātus varēs vērtēt jau šogad.

Atskaitot atsevišķas apakšnozares, arī mašīnbūve un metālapstrāde 2014. gadu ir aizvadījusi samērā veiksmīgi. Gatavo metālizstrādājumu ražošanas izlaide gada griezumā pieaugusi par 2,4%, iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražotāji kāpinājuši apjomus par 3,9%, savukārt automobiļu un piekabju ražošanā fiksēts gada pieaugums 5,1% apjomā. Tā kā 8-10% no nozares izlaides sastāda eksports uz Krieviju un sava ietekme ir arī citām NVS valstīm, uzņēmumi intensīvi strādā pie jaunu rietumu tirgu apgūšanas. Tāpat uzņēmumi jau iepriekšējā gadā ieguldīja līdzekļus augstas pievienotās vērtības produktu izstrādē. Tiek prognozēts, ka atdeve no šo projektu realizācijas būs jūtama jau šā gada otrajā pusē. Papildus tam jau šomēnes ražošanu plāno atsākt AS "KVV Liepājas Metalurģs". Tādējādi skats uz nākotnes perspektīvām nozarē ir piesardzīgi optimistisks.

Atzinīgi vērtējami arī citu apstrādes rūpniecības apakšnozaru sniegumi. Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā reģistrēts kāpums par 11,5%, elektrisko iekārtu ražošanā – pieaugums par 5%, mēbeļu ražošanā – pieaugums 9,8% apmērā. Jāatzīmē, ka katru 2014. gada mēnesi ar visaugstāko apjomu kāpumu izcēlās datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražotāji, kas gadu kopumā noslēdza ar 61,2% izaugsmi, salīdzinot ar 2013. gadu.

Runājot par 2014. gada mazāk veiksmīgajām apakšnozarēm, tekstilizstrādājumu un apģērbu ražotāji pērn piedzīvojuši ievērojamus kritumus (attiecīgi -8,1% un -16,6% gada griezumā). Šie samazinājumi saistīti gan ar problēmām Krievijas tirgū, gan arī ar pieprasījuma kritumu Eiropas Savienībā (ES). Tāpat liels samazinājums fiksēts iekārtu un ierīču remonta nozarē, ko, acīmredzot, noteica zems pasūtījumu līmenis.

Uz nākotnes perspektīvām raugoties, Latvijas rūpnieku konfidences līmenis šā gada pirmajā ceturksnī ir nedaudz uzlabojies. Savukārt kopējais ES patērētāju un uzņēmēju noskaņojums jau vairākus mēnešus saglabājas praktiski nemainīgs. Tas liecina par valdošo piesardzību gan Latvijā, gan ES kopumā, jo saimnieciskās darbības veicēji apzinās ārējās vides nestabilitāti un negaidītu pavērsienu draudus. Papildus tam Latvijas rūpniecības attīstība būs atkarīga arī no ekonomiskās situācijas Krievijā, kas ir būtisks rūpniecības noieta tirgus. Diemžēl pēdējos mēnešos novērotais straujais rubļa kritums un ekonomiskās izaugsmes vājināšanās Krievijā negatīvi ietekmēs Latvijas rūpniecību šogad. Tomēr pozitīvu ietekmi uz rūpniecības rādītājiem 2015. gadā atstās plānotā AS "KVV Liepājas Metalurģs" darbības atsākšana, kā arī energoresursu cenu kritums, samazinot ražotāju izmaksas.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-par-spiti-arejai-videi-apstrades-rupniecibas-apjomi-pern-saglabajas-2013-gada-limeni>